

I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

ARVAMUSED

NÕUKOGU

NÕUKOGU ARVAMUS,

2. detsember 2009,

Belgia ajakohastatud stabiilsusprogrammi täienduse kohta aastateks 2008–2012

(2010/C 47/01)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 3,

võttes arvesse komisjoni soovitust,

olles konsulteerinud majandus- ja rahanduskomiteega,

ON ESITANUD KÄESOLEVA ARVAMUSE:

- (1) Nõukogu vaatas (2. detsembril 2009) läbi Belgia 2009. aasta aprillis ajakohastatud stabiilsusprogrammi täienduse (edaspidi „täiendus“), mis hõlmab ajavahemikku 2008–2012 ⁽²⁾ ja mille Belgia ametiasutused esitasid vastuseks üleskutsele, mille nõukogu esitas 7. juuli 2009. aasta arvamuses 2009. aasta aprilli programmi kohta. Praeguse arvamusega ajakohastatakse juulis esitatud arvamust, võttes arvesse 2009. aasta aprilli programmi täienduses sisalduvat teavet.
- (2) Ülemaailmse kaubavahetuse mahu järsu vähenemise, usalduse kadumise ja jõukuse vähenemise ning karmimate laenuitingimuste tõttu langes Belgia majandus järsult 2008. aasta viimases ja 2009. aasta esimeses kvartalis. Teises kvartalis oli majanduslangus pisut väiksem ja aasta teises pooles peaks kvartali majanduskasv muutuma taas pisut positiivseks, arvestades paranenud rahvusvahelist olukorda. Vastavalt komisjoni talituste 2009. aasta sügisprognoosile peaks SKP vähenema 2009. aastal ligikaudu 3 % ja taas suurenema 2010. aastal (0,6 %). 2011. aastal peaks kasv suurenema 1,5 % ja niiviisi pisut ületama potentsiaalse kasvu, mida on vähendanud kriisitingimustest tulenevad investeeringute vähenemine ja töötuse suurenemine. Majandussurutus avaldab ka märkimisväärset negatiivset mõju riigi rahandusele; vastavalt komisjoni talituste 2009. aasta sügisprognoosile suurenes valitsemissektori eelarve puudujääk 1,2 %-lt SKPst 2008. aastal ligikaudu 6 %-le SKPst 2009. aastal. Puudujääk peaks 2010. ja 2011. aastal olema stabiilne, võttes arvesse järgmisi asjaolusid: i) 2008. aasta lõpus vastavalt Euroopa majanduse elavdamise kavale vastu võetud stimuleerivate meetmete mõju eelarvele on 2010. aastal endiselt 0,5 % SKPst, andes tunnistust sellest, et kõnealused meetmed hõlmavad ka alalisi meetmeid, ning ii) valitsemissektori eri tasanditel on vastu võetud konsolideerimismeetmed seoses 2010. ja 2011. aasta eelarvega (vastavalt 0,75 % SKPst ja 0,25 % SKPst). 2010. aastal majanduskasvu pärssivad tegurid, samuti jätkuvalt järsult suurenev töötus ning suuremad intressikulud ja elanikkonna vananemisega seotud kulud (milles kajastuvad ka sotsiaaltoetuste, sealhulgas pensionide suurendamiseks viimastel aastatel võetud meetmed) peaksid täielikult nullima konsolideerimismeetmete mõju valitsemissektori eelarve tasakaalule.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1. Käesolevas tekstis osutatud dokumendid on kättesaadavad veebilehel: http://ec.europa.eu/economy_finance/about/activities/sgp/main_en.htm

⁽²⁾ 2009. aasta aprillis ajakohastatud stabiilsusprogramm hõlmas ajavahemikku 2008–2013.

- (3) Täienduse aluseks oleva makromajandusliku stsenaariumiga nähakse ette, et reaalne SKP väheneb pärast 2008. aasta 1,1 % kasvu 2009. aastal 3,1 % ning hakkab taas kasvama 2010. aastal, mil SKP reaalkasvaks prognoositakse 0,4 %. Pärast seda peaks SKP reaalkasv olema 2011. aastal 1,9 % ja 2012. aastal 2,4 %. Võrreldes 2009. aprillis ajakohastatud programmiga on kasvuprognose vähendatud, eriti 2009. aasta kohta. Olemasoleva teabe ⁽¹⁾ põhjal hinnates näib see stsenaarium üldiselt usutav; stsenaarium võib küll olla pisut ettevaatlik aastateks 2009–2010, aga üsna soodne edaspidiseks, arvestades kõige viimaseid prognoose potentsiaalse SKP kohta. Kui komisjoni talituste 2009. aasta sügisprognoosi kohaselt peaks SKP lõhe pärast majanduslangust järk-järgult vähenema, prognoositakse täienduses optimistlikult, et kõnealune lõhe väheneb üsna kiiresti. Prognoositud kasv tundub täiendusega hõlmatud perioodil üldiselt usutav. Täienduses prognoositud inflatsiooni võib pidada realistlikuks. Teisalt tundub prognoositud palgakasvu kogu perioodi jooksul suur, kuna, arvestades töötuse kõrget taset, võivad madalamad välismaised tööjõukulud avaldada survet Belgia palkadele. Lõpuks tuleb märkida, et täienduses prognoositakse 2011. aastaks pisut optimistlikku tööhõivekasvu.
- (4) Täienduses seatakse 2009. aasta eelarvepuudujäägi eesmärgiks 5,9 % SKPst (kooskõlas komisjoni talituste 2009. aasta sügisprognoosiga). Eelarvepuudujäägi suurenemises 1,2 % SKPst võrreldes 2008. aastaga peegeldub automaatsete stabilisaatorite mõju. Kõnealune mõju on olnud palju suurem kui tavapäraste paindlikkustegurite kohaldamisel eeldataks ja eelkõige tähendab see ettevõtte tulumaksust laekuvate tulude märgatavat vähenemist. 2009. aasta eelarves sisalduvad nõudluse suurendamise meetmed (0,5 % SKPst) ning piirkondlike valitsuste ja föderaalvalitsuse kehtestatud stimuleerivad fiskaalmeetmed (0,5 % SKPst) olid suhteliselt piiratud, kuna suurest võlakooormast tingituna on manööverdamisruum väike. Eelarveseisundi halvenemine on tingitud ka eelarvepuudujääki suurendavatest ühekordsetest meetmetest, mille maht on ligikaudu 0,5 % SKPst, peamiselt pärast kaht kohtuotsust ⁽²⁾. Kõnealuste ühekordsete meetmete tõttu ja automaatsete stabilisaatorite eeldatust suurema mõju tõttu on praegu 2009. aasta eelarvepuudujäägi eesmärk 2,5 % SKPst suurem kui 2009. aasta aprillis ajakohastatud stabiilsusprogrammis, samal ajal kui täiendavaid ekspansivseid meetmeid ei ole võetud. Täienduses esitatud teabe ja komisjoni talituste poolt ühiselt kokkulepitud meetodika kohaste ümberarvutuste põhjal peaks struktuurne puudujääk (s.t tsükliliselt kohandatud eelarveseisund ilma ühekordsete ja muude ajutiste meetmeteta) suurenema 2,3 %-lt SKPst 2008. aastal 4,7 %-le SKPst 2009. aastal. Komisjoni talituste 2009. aasta sügisprognoosi kohaselt peaks struktuurne puudujääk 2009. aastal suurenema mõnevõrra vähem (2,4 protsendipunkti asemel 2 protsendipunkti) peamiselt seetõttu, et täienduses ei käsitatud 2009. aastal tehtud kohtuotsuste mõju (0,5 % SKPst) ühekordse meetmena.
- (5) Vastavalt täiendusele on keskpika perioodi eelarvestrategia peamine eesmärk tagada, et 2015. aastaks saavutatakse järk-järgult uuesti tasakaalus eelarve. Täienduses ei nimetata selgesõnaliselt keskpika perioodi eesmärki ega nähta ette Belgia algse keskpika perioodi eesmärgi (tsükliliselt kohandatud ning ilma ühekordsete ja muid ajutisi meetmeid arvesse võtmata arvatud eelarveülejäak 0,5 % SKPst) saavutamist täiendusega hõlmatud perioodi jooksul. 2010. aastal peaks valitsemissektori eelarve puudujääk stabiliseeruma tasemel 6 % SKPst tänu parandusmeetmetele, mille maht on 0,5 % SKPst, enne kui puudujääk hakkab vähenema 4,4 % ni SKPst 2012. aastaks (tänu konsolideerimismeetmetele, mille maht 2011. aastal ulatub 1 % ni SKPst ja 2012. aastal 1,25 % ni SKPst). Täienduses seatakse eesmärgiks, et 2013. aastal peab eelarvepuudujääk olema allpool kontrollväärtust 3 % SKPst, ent samas ei esitata üksikasjalikult väljatöötatud stsenaariumi kõnesoleva aasta kohta ⁽³⁾. Täienduse kohaselt peaks struktuurne eelarvepuudujääk, ümber arvutatuna ühiselt kokkulepitud meetodika alusel, vähenema ligikaudu 0,25 protsendipunkti võrra nii 2010. kui ka 2011. aastal ning 0,5 protsendipunkti võrra 2012. aastal. Kuna täienduses ei käsitatud 2009. aastal tehtud kohtuotsuste mõju 0,5 % SKPst ühekordse meetmena, halveneks struktuurne tasakaal 0,25 % võrra SKPst 2010. aastal (– 4,2 %-lt SKPst 2009. aastal – 4,4 %-le SKPst 2010. aastal). Täiendusega ette nähtud struktuurne kohandamine on märkimisväärselt väiksem kui eespool nimetatud kavandatud meetmete maht. Sellest nähtub, et kui poliitikat ei muudeta, halveneks struktuurne tasakaal automaatselt aastas keskmiselt 0,5 % SKPst, võttes arvesse 2010. aastal majanduskasvu kahjustavaid tegureid ning suuremad intressikulused ja elanikkonna vananemisega seotud kulused (milles peegelduvad ka sotsiaaltoetuste, sealhulgas pensionide suurendamiseks viimastel aastatel võetud meetmed). Vastavalt täiendusele võetakse eelarveseisundi kavandatavaks tugevdamiseks tehtavate jõupingutuste puhul samamoodi arvesse ka maksutulude (eelkõige tulu- ja omandimaksust laekuva tulu)

⁽¹⁾ Hindamisel võetakse eelkõige arvesse komisjoni talituste 2009. aasta sügisprognoosi.

⁽²⁾ Esiteks tegi Euroopa Ühenduste Kohus otsuse ettevõtte tulumaksu tagasimaksmise kohta, kuna Belgias dividendide puhul kehtiv mahaarvamiskord ei ole kooskõlas nõukogu 23. juuli 1990. aasta direktiiviga 90/435/EMÜ eri liikmesriikide emaettevõtjate ja tütarvõtjate suhtes kohaldatava ühise maksustamissüsteemi kohta. Teiseks tegi Belgia Konstitutsioonikohus otsuse, et põhjendamatul kogutulust üksikisiku tulumaks tuleks tagastada vabaabielsus või abielsus olevatele töötutele, et tagada võrdne kohtlemine.

⁽³⁾ Programmiga nähakse ette valitsemissektori eelarve puudujääk aastatel 2013–2015 (2,8 % SKPst 2013. aastal, 1,3 % SKPst 2014. aastal ja 0 % SKPst 2015. aastal), kuid ei esitata üksikasjalikku lahtikirjutust ega makromajanduslikku stsenaariumi seoses kõnealuste eesmärkide saavutamisega.

suurenemist ning kulude (eelkõige vahetarbimise, töötajate hüvitiste ja mitterahaliste sotsiaalsiiretega seotud kulude) vähenemist. Täienduses prognoositakse valitsemissektori võlaks 89,6 % SKPst 2008. aastal võrreldes 84 % SKPst 2007. aastal, kusjuures suurenemise peamine põhjus on asjaolu, et varude muutust on pankade päästmiseks tehtud ettevõtmiste (6 % SKPst) tõttu märkimisväärselt kohandatud. Täienduses eeldatakse, et võla suhe SKPsse suureneb edaspidi veelgi, s.o 2011. aastal ligikaudu 104 % ni SKPst ning peaks siis sel tasemel üldiselt püsima jääma; tegemist on aprillis ajakohastatud versioonis prognoositust oluliselt kõrgema tasemega (peamiselt seetõttu, et puudujääk on suurem). Komisjoni talituste 2009. aasta sügisprognoosi kohaselt peaks võla suhe samamoodi suurenema.

- (6) On oht, et eelarvetulemused, põhiliselt 2011. aasta eelarvetulemused, osutuvad prognoositust märgatavalt halvemaks. Esiteks seepärast, et makromajanduslikud tingimused on ebaselged ning kõrvale ei tohi jätta võimalust, et 2011. ja 2012. aasta tulemused osutuvad täienduses prognoositust halvemaks. Teiseks seepärast, et täienduses nimetatud konsolideerimismeetmed, mis on kavandatud eelarve-eesmärkide saavutamiseks, ei ole piisavalt konkreetsed. Kui 2010. aasta kohta ilmneb, tuginedes valitsemissektori eri tasandite 2010. aasta eelarve projektile, mis lepiti kokku pärast täienduse esitamist, et parandusmeetmete maht on suurem kui täiendusega ette nähtud 0,5 % SKPst, kuna praegu ulatub piisavalt konkreetsete meetmete maht ligikaudu 0,75 % ni SKPst, on järgmistel aastatel kavandatavate meetmete kohta kõigest pisut teavet. Lõpuks võivad pangandussektorile antud mahukad riigigarantiid suurendada tulevikus täitmisele minemise korral valitsemissektori eelarve puudujääki ja võlakoorimat, kuigi on ka võimalik, et mõningaid valitsuse poolt finantssektori toetuseks tehtud kulutused saadakse tulevikus tagasi. Teisalt, kui vaadelda kavandatust suuremat tulude vähenemist 2009. aastal, ei saa välistada võimalust, et maksutulu võib kõikuda rohkem, kui võib eeldada standardelastsuse põhjal. Arvestades eelarve-eesmärkide täitmise seotud ohtusid, võib ka võla suhte areng kujuneda täienduses kavandatust ebasoodsamaks.
- (7) Eelarvepoliitiline hoiak, mille hindamisel võeti arvesse täienduses esitatud struktuurse seisundi ümberarvatud muutust ja mille puhul arvestati ka eespool nimetatud riske, on vastavalt Euroopa majanduse elavdamise kavale 2009. aastal ekspansiivne ja ülejäänud programmiperioodi jooksul üldiselt neutraalne. Arvestades riigi rahanduse pikaajalist jätkusuutlikkust ähvardavaid ohte, sealhulgas valitsemissektori väga suurt võlakoorimat, mis liiatigi ei näita programmiperioodil vähenemise märke, rääkimata kontrollväärtuse saavutamisest, ja finantssüsteemi stabiliseerimiseks võetud meetmetest tulenevaid märkimisväärsed tingimuslikke kohustusi, tuleks alates 2011. aastast eelarveseisundit märkimisväärselt tõhusamalt tugevdada.
- (8) Seoses stabiilsus- ja lähenemisprogrammide tegevusjuhendis esitatud andmenõuetega on täiendus tegevusjuhendi nõuetega rohkem kooskõlas, kuigi kohustuslike ja vabatahtlike andmete osas on veel mõningaid puudujääke⁽¹⁾.

Üldine järeldus on, et 2009. aasta ekspansiivne eelarvepoliitika on kooskõlas Euroopa majanduse elavdamise kavaga. Koos automaatsete stabilisaatorite toimimisega suurendavad suvakohased toetusmeetmed valitsemissektori eelarve puudujääki ligikaudu 6 % ni SKPst. Valitsemissektori koguvõla suhe SKPsse, mis 2008. aastal suurenes finantssüsteemi stabiliseerimiseks võetud meetmete tõttu, suureneb jätkuvalt, ulatudes 104 % ni SKPst 2012. aastal. Meenutagem, et sellele eelnes maruline vähenemine 134 %-lt 1993. aastal 84 %-le 2007. aastal tänu tasakaalus eelarvele. Täienduses seatakse konsolideerimiseesmärgiks, et valitsemissektori eelarve puudujääk väheneb järk-järgult 4,4 %-le 2012. aastal ning pärast seda 2,8 %-le 2013. aastal ja eelarvetasakaal saavutatakse 2015. aastal. Kõnealuse eesmärgi saavutamine on ohus 2011. aastal, kuna toetavad meetmed ei ole piisavalt konkreetsed ja makromajanduslikku olukorda on hinnatud pisut liiga optimistlikult. Võlakoorima suurenemist ja riigi rahanduse pikaajalist jätkusuutlikkust silmas pidades tuleks kavandatud tasakaalustamist alates 2011. aastast märkimisväärselt tõhustada, et otsustavalt saavutada puudujääk allpool kontrollväärtust 3 % SKPst.

Eespool antud hinnangut silmas pidades ja lisaks varasematele üleskutsetele, mille nõukogu esitas 7. juuli 2009. aasta arvamuses riigi rahanduse kvaliteedi ja pikaajalise jätkusuutlikkuse parandamiseks, kutsutakse Belgiat samuti üles võtma 2010. aastal konsolideerimismeetmeid 2010. aasta eelarveprojekti kavandatud mahus ja alates 2011. aastast märgatavalt tugevdama eelarveseisundit konkreetsete struktuursete meetmetega, et otsustavalt saavutada puudujääk allpool kontrollväärtust 3 % SKPst.

(1) Eelkõige puudub tabel majanduse tsükliliste arengutendentside kohta.

Peamiste makromajanduslike ja eelarveprognooside võrdlus

		2007	2008	2009	2010	2011	2012
SKP reaalkasv (muutuse %)	SP sept 2009	2,8	1,1	- 3,1	0,4	1,9	2,4
	KOM sügis 2009	2,9	1,0	- 2,9	0,6	1,5	puudub
	SP apr 2009	2,8	1,1	- 1,9	0,6	2,3	2,3
THHI inflatsioon (%)	SP sept 2009	1,8	4,5	0,0	1,5	1,6	1,6
	KOM sügis 2009	1,8	4,5	0,0	1,3	1,5	puudub
	SP apr 2009	1,8	4,5	0,7	1,8	1,8	1,7
SKP lõhe ⁽¹⁾ (% potentsiaalsest SKPst)	SP sept 2009	2,6	2,0	- 2,3	- 2,9	- 2,3	- 1,5
	KOM sügis 2009	2,4	1,7	- 2,3	- 2,8	- 2,4	puudub
	SP apr 2009	2,3	1,5	- 1,9	- 2,7	- 1,9	- 1,2
Netolaenu andmine/-võtmine maailma suhtes (% SKPst)	SP sept 2009	2,1	- 1,6	- 1,9	- 2,1	- 2,3	puudub
	KOM sügis 2009	3,5	- 0,2	0,1	0,4	0,3	puudub
	SP apr 2009	puudub	puudub	puudub	puudub	puudub	puudub
Valitsussektori tulud (% SKPst)	SP sept 2009	puudub	48,7	47,9	48,1	48,5	49,2
	KOM sügis 2009	48,2	48,8	47,7	48,0	48,2	puudub
	SP apr 2009	48,1	48,6	48,2	puudub	puudub	puudub
Valitsemissektori kulud (% SKPst)	SP sept 2009	puudub	49,9	53,8	54,1	53,9	53,6
	KOM sügis 2009	48,4	50,0	53,6	53,8	54,0	puudub
	SP apr 2009	48,3	49,8	51,6	puudub	puudub	puudub
Valitsemissektori eelarve tasakaal (% SKPst)	SP sept 2009	puudub	- 1,2	- 5,9	- 6,0	- 5,5	- 4,4
	KOM sügis 2009	- 0,2	- 1,2	- 5,9	- 5,8	- 5,8	puudub
	SP apr 2009	- 0,2	- 1,2	- 3,4	- 4,0	- 3,4	- 2,6
Esmane eelarvetasakaal (% SKPst)	SP sept 2009	puudub	2,5	- 2	- 1,9	- 1,2	- 0,1
	KOM sügis 2009	3,6	2,6	- 2,0	- 1,8	- 1,7	puudub
	SP apr 2009	3,6	2,5	0,4	- 0,1	0,6	1,5
Tsükliliselt kohandatud eelarve tasakaal ⁽²⁾ (% SKPst)	SP sept 2009	- 1,6	- 2,3	- 4,7	- 4,4	- 4,2	- 3,6
	KOM sügis 2009	- 1,5	- 2,1	- 4,6	- 4,3	- 4,5	puudub
	SP apr 2009	- 1,5	- 2,0	- 2,4	- 2,6	- 2,4	- 1,9
Struktuurne tasakaal ⁽³⁾ (% SKTst)	SP sept 2009	- 1,5	- 2,3	- 4,7	- 4,4	- 4,2	- 3,6
	KOM sügis 2009	- 1,4	- 2,2	- 4,2	- 4,4	- 4,5	puudub
	SP apr 2009	- 1,3	- 2	- 2,4	- 2,6	- 2,4	- 1,9

		2007	2008	2009	2010	2011	2012
Valitsemissektori võlg (% SKPst)	SP sept 2009	puudub	89,7	97,5	101,9	103,9	104,3
	KOM sügis 2009	84,2	89,8	97,2	101,2	104,0	puudub
	SP apr 2009	84,0	89,6	93,0	95,0	94,9	93,9

Märkused:

- (¹) Täienduse raames esitatud teabe alusel komisjoni talituste arvatud tsükliliselt kohandatud eelarveseisund ja SKP lõhe.
 (²) Põhineb hinnangulisel potentsiaalsel kasvul, mis aastateks 2007–2011 on vastavalt 1,9 %, 1,7 %, 1,1 %, 1,0 % ja 1,2 %.
 (³) Tsükliliselt kohandatud tasakaal, v.a ühekordsed ja muud ajutised meetmed. Vastavalt täiendusele on ühekordsed ja muud ajutised meetmed 0 kogu perioodi jooksul. Vastavalt komisjoni talituste 2009. aasta sügisprognosile vähendatakse ühekordsete meetmetega puudujääki 2008. ja 2010. aastal (0,1 % SKPst) ning suurendatakse puudujääki 2009. aastal (0,5 % SKPst).

Allikad:

2009. aasta aprillis ajakohastatud stabiilsusprogrammi 2009. aasta septembri täiendus (SP); komisjoni talituste 2009. aasta sügisprognosid (KOM); komisjoni talituste arvutused.